

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Most 19. 3. 2012

Č. j.: SRS 011005/2012

Oblastní odbor SRS

Pražská 765

440 01 Louny

Zpráva č. 1 Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 1. 1. 2012 – 18. 3. 2012

1. Počasí

Z hlediska vývoje povětrnostních podmínek bylo období od začátku roku 2012 do poloviny března charakteristické zejména náhlými přechody z teplého do mrazivého počasí, přičemž v obou případech byly dosahovány extrémní teploty, které mnohdy překračovaly místní teploty rekordní.

Leden byl z teplotního hlediska výjimečný. V průběhu tohoto měsíce byla překonána celá řada teplotních rekordů, platných i několik desítek let. Denní teploty až do 25. 1. neklesly pod bod mrazu. Rovněž noční teploty se většinou pohybovaly nad 0 °C. V období 12. až 18. 1. pod bod mrazu sice klesly, avšak pouze na -1 až -4 °C. Posléze však i noční teploty opět vystoupily nad 0 °C. Srážky byly v tomto období převážně ve formě místních přeháněk dešťových nebo smíšených, ale, a to v závislosti na poloze, i sněhových. Na některých místech oblasti se v tomto období vyskytly bouřky (např. Most, 12. 1.) provázené silným větrem a sněhovou vánicí. Díky vysokým teplotám se však sníh udržel pouze ve vyšších a horských polohách. Tyto teploty pak byly příčinou i toho, že do květu, na chráněných místech, přešly i některé rostliny (např. bledule jarní, Louny, 9. 1.). V průběhu poslední lednové dekády došlo k radikální změně charakteru počasí, kdy cca 24. až 26. 1. noční teploty a následně i denní, znovu klesly pod 0 °C. Denní se držely na hodnotách do -5 a noční do -10 °C až do konce měsíce.

Únor se oproti lednu zpočátku vyznačoval silně mrazivým a na srážky poměrně chudým počasím. Stejně jako v lednu byla v únoru zaznamenána celá řada teplotních rekordů, tentokrát však „mrazových“. Denní teploty se pohybovaly kolem -10 až -15 °C. Noční pak klesaly na -20 °C, přičemž výjimkou nebyly ani teploty dosahující hodnot téměř -30 °C. Účinek nízkých teplot byl umocňován čerstvým větrem od severovýchodu. Intenzivní sněhové srážky se v tomto období vyskytovaly především ve vyšších a horských polohách. V polohách nižších (do cca 400 m) se sněhové srážky vyskytovaly pouze místně a o různé intenzitě. Sněhová pokrývka se udržela prakticky jen ve vyšších a horských polohách. V nižších polohách oblasti se sněhová pokrývka neudržela, nebo jen v minimální mocnosti (1 a 3 cm). V těchto polohách, bez nebo s minimální sněhovou pokrývkou, došlo k hlubokému promrznutí půdy. Zhruba v polovině poslední dekády února nastalo tání. V součinnosti s dešťovými srážkami pak došlo k přehrazení některých vodních toků ledovými krami a k jejich následnému vylití vody z koryta, (např. Jizera Horní – Sytová

a Rakousy). V některých případech bylo nutno přistoupit k odstřelu nahromaděných ledových ker a čištění koryt. Po opadnutí vody bylo v některých lokalitách zjištěno značné mechanické poškození břehových porostů (např. Semilsko).

Březen se na svém začátku projevil dalším nárůstem teplot, denních až k 9 °C. Poté se znovu ochladilo na teploty kolem 2 až 3 °C, kdy na Liberecku ve druhém březnovém týdnu opět nasněžilo do 10 cm. V jižnějších oblastech Liberecka (Pěnčínsko) a v dalších nižších oblastech se sníh neudržel. V průběhu měsíce pak došlo k dalšímu postupnému oteplování a na konci druhé dekády denní teploty překročily 15 °C a lokálně dosáhly i 20 °C. Na pozemcích s terénními depresemi, a kde byla půda promrzlá hlouběji, se vytvořily zavodněné plochy o rozloze i několika set metrů čtverečných (např. Chomutovsko, Lounsko, Mostecko).

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

OBILNINY

V důsledku rozdílných geografických podmínek a abnormálního průběhu zimního období je odlišný i stav porostů. Tím pádem je různá i situace nástupu a průběhu jarních prací na různých lokalitách. V okresech:

- **Česká Lípa:** dlouhodobě silné mrazy a nedostačující sněhová pokrývka přispěly v některých oblastech ke značnému poškození přezimujících obilovin
- **Chomutov, Most a Teplice:** již probíhá zjišťování rozsahu vymrznutí vlivem holomrazů, přihnojování porostů, válení. Očekává se, že příští týden započne dosetí, případně přesetí jarní pšenice, případně regenerační hnojení ozimů dusíkem
- **Děčín:** je stav ozimů vcelku uspokojivý. Na některých plochách holomrazy způsobily poškození nejstarších listů (ječmen ozimý, pšenice ozimá). Probíhá přihnojování ozimů a příprava polí pro výsev jarních plodin
- **Liberec:** v současné době není vstup techniky na pozemky ještě možný
- **Litoměřice:** v tuto dobu intenzivně probíhají polní práce, jako je regenerační hnojení ozimů, probíhá předseťová příprava a setí jarních obilovin. Na celém okrese probíhá přihnojování, ve výše položených oblastech letecky (Liběšice, Úštěk)
- **Louny:** probíhají jarní polní práce – příprava půdy před setím a sázením (smykování, vláčení, válení, hluboké kypření), zapravení posklizňových zbytků, přihnojování, aplikace regulátorů růstu, přesev vymrzlých ozimů
- **Semily:** je stav ozimů, kde již není sněhová pokrývka, prozatím uspokojivý. Podrobnější hodnocení by ještě nebylo vypovídající, neboť začíná regenerace porostů a hory mají ještě na polích sníh.

PŠENICE OZIMÁ (RF 11–26 BBCH, tj. první list rozvinutý - šestá odnož viditelná)

Poškození mrazem - po silných únorových mrazech došlo ke změnám zabarvení porostu a zasychání špiček listů, místy i k namrznutí praporcového listu. Střední až silné zasažení porostu bylo pozorováno v okrese Česká Lípa (Česká Lípa, Dubá a Kravaře, 15. 3.). Po oteplení v měsíci březnu nastává regenerace porostů.

V okrese Most bylo zaznamenáno vymrznutí (Havraň – 24 ha, Polerady – 56 ha) byla poškozena hlavně odrůda Potenciál. K částečnému poškození mrazem došlo v tomto okrese (Korozluky a Vtelno), kdy se porost nebude muset přesévat.

I v okrese Litoměřice bylo zjištěno poškození všech porostů zimními mrazy - odumřelé starší listy.

V okrese Ústí nad Labem (Řehlovice) bylo rovněž zaznamenáno poškození mrazem - rostliny v současné době regenerují.

K poškození všech porostů pšenice ozimé došlo i v okrese Litoměřice. I zde nyní dochází k regeneraci.

Vzhledem k tomu, že sníh v předjaří na Liberecku roztál v krátkém časovém období (týden) jsou porosty bez výskytu **růžové sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)**. V okrese Louny byl ve dnech 6. 3. a 13. 3. proveden monitorovací průzkum a po důkladné prohlídce porostu nebyl zjištěn její výskyt. V okresech Česká Lípa a Semily byla pozorována pouze v rámci slabého až nulového výskytu.

V okrese Česká Lípa a Chomutov (Hrušovany) byl výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** dosud pozorován pouze v rámci slabého až nulového výskytu. V okrese Louny na pozorovacích bodech (Peruc, Chrastín) byl zjištěn jeho slabý výskyt.

Pozorování napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace a rovněž koncem odnožování (29–30 BBCH). Hodnotí se napadení porostu při úhlopříčném průchodu.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}_2 = 1000 \text{ m}_2$) a vynásobením 10x.

Ošetření je doporučeno při překročení prahu škodlivosti, to je při výskytu více jak 50 ti užívaných nor na 1ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 21 – 28 BBCH, tj. první odnož viditelná – osmá odnož viditelná)

Vzhledem k již zmíněným extrémním mrazům a s přihlédnutím k tomu, že ječmen má z ozimů nejnižší mrazuvzdornost, bude další vývoj záležet na dalším vývoji počasí (případných pozdně jarních mrazech, střídání oblev a mrazů), péči o porosty, etc. **Poškození mrazem** bylo pozorováno jako střední zasažení porostu v okrese Česká Lípa (Janovice u Kravař, 15. 3.). V okrese Ústí nad Labem (Řehlovice) bylo rovněž zaznamenáno poškození porostu mrazem. Po oteplení v měsíci březnu nastává regenerace porostů i v ostatních okresech (např. Chomutov, Most, Teplice a Ústí nad Labem).

V okrese Liberec došlo k mírnému oslabení růstu, které se zde projevuje **žloutnutím a chlorotizací pletiv** v jižní část okresu Liberec (Nechálov a Pěňčínsko).

Vzhledem k tomu, že na okrese Liberec sníh v předjaří neležel dlouho na polích, ale roztál v krátkém časovém období, jsou porosty bez výskytu **růžové sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)** a **šedobílé sněžné plísňovitosti obilnin (*Typhula incarnata*)**. Ta však byla ve středním výskytu zaznamenána v okrese Česká Lípa (Janovice u Kravař, 15. 3.).

Pozorování napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace. Hodnotí se výskyt rostlin, na kterých jsou vytvořena sklerocia houby.

ŽITO OZIMÉ (RF 23 BBCH, tj. třetí odnož viditelná)

Porosty na okrese Most nebyly holomrazem poškozeny, probíhá odnožování porostů.

TRITIKALE – RF 27 BBCH, tj. sedmá odnož viditelná)

V okrese Děčín (Dobrná, 6. 3.) byl při náhodném průzkumu zjištěn střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** dosud pozorován pouze v rámci slabého až nulového výskytu. V okrese Louny na pozorovacích bodech (Peruc, Chrastín) byl zjištěn jeho slabý výskyt.

Pozorování napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace a rovněž koncem odnožování (29–30 BBCH). Hodnotí se napadení porostu při úhlopříčném průchodu.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}_2 = 1000 \text{ m}_2$) a vynásobením 10x.

Ošetření je doporučeno při překročení prahu škodlivosti, to je při výskytu více jak 50 ti užívaných nor na 1ha.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15–19 BBCH, tj. pátý pravý list vyvinutý – devět listů vyvinuto)

Řepka ve správné růstové fázi a při síle kořenové krčku 8 mm mrazy poměrně dobře snáší. Z tohoto důvodu jsou porosty po přezimování v poměrně dobrém stavu. Jen u porostů přehoustlých a přerostlých došlo k odumření starých velkých listů. Tyto porosty dobře regenerují, lze u nich však předpokládat rozvoj plísní, další vývoj bude záležet na počasí.

V okresech Chomutov, Most, Teplice a Ústí nad Labem, se poruchy způsobené nepříznivými povětrnostními podmínkami (vymrznutí) projeví pouze lokálně, a to v místech, která byla na podzim delší dobu přemokřená např. okres Most (Havraň), Teplice (Měrunice).

V okrese Litoměřice byla při únorových holomrazech silně poškozena veškerá listová plocha, někdy odumřely i celé rostliny avšak redukce rostlin není natolik výrazná, aby byly nutné zaorávky. Nyní dochází k pozvolné regeneraci.

V okrese Semily porosty řepky regenerují dobře.

Po dosažení denního teplotního maxima 6 °C byly v oblasti instalovány Mörickeho misky k monitoringu výskytu **krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus pallidactylus)** a **krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi)**. Například v okresech Chomutov (Všestudy a Droužkovice, 8. 3.), Most (Havraň, 9. 3.), Teplice (Měrunice, 9. 3.), Louny (Peruc a Slavětín, 13. 3.) a Litoměřicko, 15. 3.

První výskyt tohoto škodlivého organismu byl zaznamenán na pozorovacím bodu v okrese Litoměřice (Chotěšov, 16. 3.), a to na lepových deskách.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

Ošetření se provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

Dne 13. 3. byl v okrese Louny na pozorovacích bodech (Peruc, Slavětín) zjištěn slabý až středně silný výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)**. Jeho střední výskyt byl rovněž zaznamenán v okrese Česká Lípa (Holany, 15. 3.) a silný pak v tomtéž okrese (Velenice u Zákup, 15. 3.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech řepky ozimé o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření je doporučeno při překročení prahu škodlivosti, to je při výskytu více jak 50 ti užívaných nor na 1ha.

PÍCNINY A TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY

V okrese Česká Lípa byl zjištěn střední výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** (Velenice u Zákup, 15. 3.) a silný (Kvítkov u České Lípy, 15. 3.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Ovocné dřeviny zatím nejeví příznaky významného poškození mrazy. Pupeny na stromech jsou zpravidla po rozřiznutí zelené, živé, nepoškozené mrazem. Na Liberecku a Semilsku je dokončován zimní řez.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00-01 BBA, tj. zimní dormance až počátek zaoblování listových pupenů)

Na všech pozorovacích bodech.

HRUŠEŇ (RF 00 BBA, tj. zimní dormance)

Na všech pozorovacích bodech.

Peckoviny

VIŠEŇ

(RF 00 BBA, tj. zimní dormance)

Liberecko a okres Chomutov (Jirkov. 15. 3.).

(RF 07 BBA, tj. počátek praskání pupenů, první zelené špičky právě viditelné)

Okres Most (Vtelno, 16. 3.).

BROSKVOŇ

(RF 03 BBA, tj. konec zaoblování pupenů)

Okres Most (Vtelno, 16. 3.).

Na Semilsku zahrádkáři začínají s ošetřením proti **kadeřavosti broskvoní (*Taphrina deformans*)**.

OKRASNÉ DŘEVINY

Na Litoměřicku vykazují značné poškození holomrazy. Nejvíce poškozeny jsou především **růže**, popřípadě **azalky**.

Za Oblastní odbor Louny zpracoval: Ing. Aleš Janeček